

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 -12276614
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

16 Nisan 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

7/23878
OK 105

**MUĞLA MİLLETVEKİLİ
SAYIN Doç. Dr. SELÇUK ÖZDAĞ'IN
TBMM 7/23878 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI**

SORULAR

Marmara Denizi, Türkiye'nin en önemli deniz ekosistemlerinden biri olup, balıkçılık, turizm ve ulaşım açısından büyük bir ekonomik değer taşımaktadır. Ancak 2021 yılında yaşanan büyük müsilai krizi sonrası alınan tedbirlere rağmen, müsilajın yeniden görülmesi, özellikle kıyılardan uzak ve derin bölgelerde de vüzeve çıkmaya başlaması, sorunun halen devam ettiğini göstermektedir. Müsilajın deniz ekosistemine verdiği zararlar, su altındaki oksijen seviyelerini düşürerek balık ve diğer deniz canlılarının ölümüne yol açmakta, bu da hem biyolojik çeşitliliği tehdit etmekte hem de balıkçılık sektörünü olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, deniz yüzeyinde oluşturduğu olumsuz görüntü ve koku nedeniyle turizm sektörü de bu durumdan ciddi zarar görmektedir. Müsilajın oluşumundaki temel sebepler arasında deniz sıcaklıklarının artışı, suyun durağan yapısı ve kirlilik yükünün fazlalığı bulunmaktadır. Marmara Denizi'ne karışan evsel, sanayi ve tarımsal atıklar, denizdeki azot ve fosfor yükünü artırarak müsilaj oluşumunu tetiklemektedir. Bu nedenle, önceki yıllarda alınan önlemlerin etkinliği değerlendirilerek mevcut krizle mücadelede daha güçlü adımlar atılmalı, ilgili bakanlıklar, yerel yönetimler, bilim insanları ve sektör temsilcileri iş birliği içinde kalıcı çözümler üretmelidir. Müsilajın ekosistem üzerindeki uzun vadeli etkilerinin anlaşılması ve ekonomik kayıpların azaltılması adına şeffaf bir şekilde bilgi paylaşılması önem arz etmektedir. Bu çerçevede, aşağıdaki soruların Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından yanıtlanması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Marmara Denizi'nde müsilajın yeniden görülmesine ilişkin güncel analizler nelerdir?
- 2) Mevcut müsilaj tehdidine karşı alınan önlemler nelerdir? 2021'de ilan edilen "Müsilaj Eylem Planı" kapsamında hangi somut adımlar atılmıştır?
- 3) Deniz ekosistemi üzerindeki etkileri belirlemek adına Bakanlığınız veya akademik kuruluşlar tarafından yürütülen bilimsel çalışmalar var mıdır? Varsa, kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
- 4) Balıkçılık ve turizm sektörlerinin müsilajdan olumsuz etkilenmesini önlemek amacıyla destek ve tazmin programları oluşturulması planlanmakta mıdır?
- 5) Sanayi tesisleri, tarımsal faaliyetler ve atık yönetimi gibi müsilajın oluşumuna neden olan faktörler konusunda hangi denetimler ve düzenlemeler hayata geçirilmiştir?
- 6) Önümüzdeki aylarda müsilajın artış göstereceğine dair Bakanlığınızın yaptığı bir projeksiyon çalışması var mıdır? Varsa, sonuçları kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?

CEVAP

Müsilajın kontrol altına alınması ve giderilmesine yönelik olarak noktasal, yayılı kirleticiler ile deniz içi faaliyetlere yönelik tedbirleri içeren 22 Maddeden oluşan Marmara Denizi Eylem Planı Bakanlığımız koordinasyonunda üniversiteler ve ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliğiyle hazırlanmış ve 06.06.2021 tarihinde Marmara Denizi'ne kıyısı olan tüm illerin üst düzey yöneticileri ile imza altına alınarak kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Eylem Planı, Marmara Denzinin koruma alanı ilan edilmesi, müsilajın bilimsel temelli yöntemlerle tamamen temizlenmesi, atıksuların ileri biyolojik arıtım yapılmaksızın Marmara Denizi'ne deşarj edilmemesi, atıksu deşarj standartlarında kısıtlamaya gidilmesi, arıtılmış atıksuların mümkün olan her yerde yeniden kullanımının arttırılması, Marmara Denizi'ne gemilerin atıksularının boşaltılmasının önlenmesi, tersanelerde temiz üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması, alıcı ortama deşarj yapan atıksu arıtma tesislerinin 7/24 online izlenmesi, Bölgesel Atık Yönetimi Eylem Planı ve Deniz pleri Eylem Planının hazırlanması, iyi tarım ve organik tarım uygulamaları ile basınçlı ve damlama sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması, zeytin karasuyu ve peynir altı suyu kaynaklı kirliliğin nlenmesi, Marmara Denizi'ndeki tüm hayalet ağların temizlenmesi, soğutma suları ve termal tesislerden oluşan sıcak suların Marmara Denizine etkilerinin azaltılması hususlarını içermekte olup, 2025 yılı başı itibariyle Marmara Denizi Eylem Planı'nda yer alan 22 eylemden 19 tanesi tamamlanmıştır.

Söz konusu eylem planı kapsamında çalışmaları devam eden eylemler ise aşağıda yer almaktadır.

EYLEM 5: Atıksu Arıtma Tesisleri: Mevcut atıksu arıtma tesislerinin ileri biyolojik arıtmaya dönüştürülmesi,

EYLEM 9: Kamu-zel Sektör İş birliği: Atıksu Arıtma Tesislerinin yapımı ve işletilmesini çok daha kolay hale getirmek için kamu-özel sektör iş birliği modellerinin hataya geçirilmesi,

EYLEM 15: Yayılı Kaynaklar: Dere yataklarına yapay sulak alanlar ve tampon bölgelerin oluşturulmasıdır.

2021 yılında Marmara Belediyeler Birliği bünyesinde kurulan Marmara Denizi Eylem Planı (MDEP) Bilim ve Teknik Kurulu, bilimsel veriler ışığında Marmara Denizi'nin mevcut durumu, yürütülen ve yürütülecek bilimsel çalışmalara yönelik olarak kararlar almakta ve bu kararlar kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

Müsilaj sonrasında 1 adet Cumhurbaşkanını Kararı, 2 adet Kanun değişikliği, 1 yönetmelik ve 4 adet genelge olmak üzere toplam 8 adet mevzuat düzenlemesi yapılmıştır.

Söz konusu düzenlemelerin listesi aşağıda yer almaktadır

1. Marmara Denizi Eylem Planı'nın Uygulanmasına İlişkin Genelge (7 Haziran 2021 - 2021/12)
2. Marmara Denizi Eylem Planı Koordinasyon Kurulu Kurulmasına ilişkin Cumhurbaşkanlığı Genelgesi (13 Haziran 2021 - 2021/10)
3. Marmara Deniz Havzası Eylem Planı Kapsamında Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi (22 Haziran 2021 - 2021/13)
4. Marmara Bölgesi'nde Bulunan Atıksu Arıtma Tesislerinin Gerçek Zamanlı (On-line) Takibine Yönelik Genelge (02 Temmuz 2021 - 2021/14)
5. 04.11.2021 tarih 4758 sayılı Cumhurbaşkanını Kararı ile özel evre Koruma Bölgesi
6. 2872 sayılı evre Kanununa EK Madde 16 ilave edilmesi ve 29 uncu maddesinde yapılan değişiklik(15 Haziran 2022 tarihli ve 31867 sayılı Resmi Gazete)

7. 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanuna EK MADDE 3 ilave edilmesi(15 Haziran 2022 tarihli ve 31867 sayılı Resmi Gazete)

8. Tersane, Tekne İmal ve Çekem Yerlerinin Çevresel Yönetimi Hakkında Yönetmelik(7 Aralık 2022 tarihli ve 32034 sayılı Resmi Gazete)

Marmara Denizi'ne kıyısı olan illerde müsilaj yüzünden ava çıkamayan veya av araçları zarar gören veya istediği avcılığı yapamayan kıyı balıkçıların mağduriyetlerinin giderilmesine yönelik çalışmalar Tarım ve Orman Bakanlığınca yürütölmektedir.